U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Tomáše Rychlého, Mgr. Víta Bičáka, JUDr. Romana Fialy, Mgr. Jitky Zavřelové a JUDr. Pavla Simona, rozhodl o návrhu **státního tajemníka v Ministerstvu zahraničních věcí**, se sídlem Praha 1, Loretánské nám. 101/5, na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním na straně jedné a **Obvodním soudem pro Prahu 1** na straně druhé, a dalších účastníků sporu vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 39 C 142/2021, o zaplacení 698 000 Kč s příslušenstvím: žalobkyně **L. D.**, zastoupená Mgr. Petrou Jiráskovou Málkovou, advokátkou se sídlem Ústí nad Labem, Hradiště 96/6, a žalovaná **Česká republika – Ministerstvo zahraničních věcí**, se sídlem Praha 1, Loretánské nám. 101/5,

takto:

I. **Příslušný** vydat rozhodnutí ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 39 C 142/2021, o zaplacení 698 000 Kč s příslušenstvím, **je soud.**

II. Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 3. 9. 2021, čj. 39 C 142/2021-11, **se zrušuje.**

Odůvodnění:

[1] Návrhem doručeným dne 30. 11. 2021 zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zákon o některých kompetenčních sporech“), se státní tajemník v Ministerstvu zahraničních věcí (dále jen „navrhovatel“) domáhá, aby zvláštní senát rozhodl spor o pravomoc podle § 1 odst. 1 písm. a) zákona o některých kompetenčních sporech. Spor vznikl mezi ním a Obvodním soudem pro Prahu 1 (dále jen „obvodní soud“) ve věci vedené u obvodního soudu pod sp. zn. 39 C 142/2021, o zaplacení 698 000 Kč s příslušenstvím.

[2] Z předložených spisů vyplynuly následující skutečnosti:

[3] Žalobou podanou dne 10. 3. 2021 u Obvodního soudu pro Prahu 1 (vedenou pod sp. zn. 39 C 142/2021) se žalobkyně jako pozůstalá manželka Mgr. P. D. domáhá

zaplacení jednorázového odškodnění ve výši 698 000 Kč za úmrtí manžela při výkonu služby v zahraničí, přičemž žalovaná částka odpovídá dvacetinásobku jeho průměrného měsíčního platu. Žalobkyně tvrdila, že k úmrtí Mgr. P. D. došlo při výkonu služby v zahraničí v důsledku mimořádných okolností a trestných činů.

[4] Žalobkyně svůj nárok opírá o § 55 odst. 3 zákona č. 150/2017 Sb., o zahraniční službě a o změně některých zákonů (zákon o zahraniční službě). Podle tohoto ustanovení *jednorázové odškodnění pozůstalých přísluší pozůstalému manželovi, partnerovi a nezaopatřenému dítěti, a to každému ve výši dvacetinásobku průměrného měsíčního platu diplomatického, administrativního nebo technického pracovníka v případě jeho úmrtí, které nastalo v důsledku mimořádné události nebo trestného činu v zahraničí.*

[5] Obvodní soud řízení o žalobě zastavil usnesením ze dne 3. 9. 2021, čj. 39 C 142/2021-11, které nabylo právní moci dne 22. 9. 2021, a věc postoupil navrhovateli. V odůvodnění odkázal (mimo jiné) na § 124 odst. 1 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „zákon o státní službě"), podle něhož se odpovědnost služebního úřadu za škodu vzniklou státnímu zaměstnanci řídí zákoníkem práce, a na § 10 odst. 2 téhož zákona, podle něhož služební orgán jedná a rozhoduje ve věcech služebního poměru.

[6] Obvodní soud též odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu a zvláštního senátu. Podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2470/2012, jsou služební vztahy blízké vztahům pracovněprávním, byť s určitými modifikacemi, a při porušení povinnosti nevzniká odpovědnostní vztah veřejnoprávní, na který by bylo možné aplikovat zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) – dále jen „zákon č. 82/1998 Sb." Dále obvodní soud poukázal též na usnesení zvláštního senátu ze dne 15. 1. 2019, čj. Konf 11/2018-16, podle něhož komplexnost právní úpravy odpovědnosti bezpečnostního sboru za újmu způsobenou příslušníkovi porušením právní povinnosti při výkonu služby neumožňuje posoudit odpovědnost za tuto újmu dle zákona č. 82/1998 Sb.

[7] Navrhovatel ve svém návrhu popírá svoji pravomoc o nároku žalobkyně rozhodovat. Odkazuje na § 159 odst. 1 zákona o státní službě, který upravuje, na jaké typy rozhodnutí se vztahují ustanovení o řízení ve věcech služby. Rozhodování o nároku na jednorázové odškodnění pozůstalé manželky podle § 55 odst. 3 zákona o zahraniční službě nelze podřadit pod žádnou z položek, uvedených v prvně jmenovaném ustanovení. Jelikož je tento výčet taxativní, nelze rozsah položek rozšiřovat. Navrhovatel dále poukazuje na § 161 zákona o státní službě, podle něhož je účastníkem řízení (ve věcech služby) žadatel o přijetí do služebního poměru nebo státní zaměstnanec. Žalobkyně nemá postavení žadatele ani státního zaměstnance, takže nemůže v postavení účastníka řízení vystupovat. Z výše uvedených důvodů podle navrhovatele rozhodnutí o nároku žalobkyně (stejně jako rozhodování o nárocích dle části šesté zákona o státní službě) nespadá do pravomoci navrhovatele.

[8] Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi správním orgánem a soudem se zvláštní senát řídil následující úvahou:

[9] V projednávané věci popřely svou pravomoc obvodní soud a navrhovatel. Ve věci jde tedy o negativní kompetenční spor [§ 1 odst. 1 písm. a), § 1 odst. 2 věta druhá zákona o některých kompetenčních sporech], k jehož projednání je příslušný zvláštní senát dle § 2 odst. 1 zákona o některých kompetenčních sporech.

[10] Kromě ustanovení zákona o zahraniční službě a zákona o státní službě uvedených výše jsou pro věc relevantní i následující zákonná ustanovení.

[11] Podle § 7 odst. 1 o. s. ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. Podle § 7 odst. 3 o. s. ř. jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon.

[12] Podle § 58 odst. 1 zákona o zahraniční službě nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se na služební vztahy upravené tímto zákonem ustanovení zákona o státní službě a na pracovněprávní vztahy upravené tímto zákonem ustanovení zákoníku práce.

[13] Navrhovatel opírá své tvrzení o nedostatku pravomoci zejména o § 159 odst. 1 zákona o státní službě, neboť výčet věcí tam obsažený neobsahuje rozhodování o nároku pozůstalé manželky na odškodnění. Navrhovatel přitom uvádí, že tento výčet je taxativní, takže (argument *a contrario*) jeho pravomoc k rozhodnutí o nároku žalobkyně není dána, neboť ve výčtu chybí.

[14] Zvláštní senát se k výkladu uvedeného ustanovení již vyslovil v souvislosti s rozhodováním kompetenčního sporu o tom, který orgán je příslušný rozhodnout o nároku státního zaměstnance na vrácení neprávem vyplacené částky služebního platu. V usnesení ze dne 7. 4. 2022, čj. Konf 7/2021-30, dospěl k závěru, že výčet případů dle § 159 zákona o státní službě **není** výčtem taxativním, neboť ani odstavec 1 ani odstavec 2 citovaného ustanovení neobsahuje některé další instituty, se kterými zákon o státní službě počítá a které se dotýkají práv nebo povinností státního zaměstnance. Dále uvedl, že pokud v zákoně o státní službě není zakotvena zvláštní úprava a **je-li v konkrétním případě rozhodováno o založení, změně, nebo zrušení práva nebo povinnosti státního zaměstnance, jde o řízení ve věci služby**, v rámci něhož musí služební orgán postupovat podle ustanovení zákona o státní službě.

[15] Z výše uvedené zvýrazněné pasáže je zřejmé, že nyní projednávaná věc je odlišná, neboť se netýká práv či povinností státního zaměstnance, ale nároku na odškodnění jiné osoby (zde pozůstalé – tj. žalobkyně). Nejedná se tedy o matérii bezprostředně související se státní službou jako zvláštní, zákonem vymezenou formou právního vztahu.

[16] Ačkoli tedy dílčí argumentace navrhovatele ohledně taxativní povahy výčtu dle § 159 zákona o státní službě neobstojí, významné je právě to, že v projednávané věci nejde o rozhodování ve věci služby. Zákon o státní službě, ani zákon o zahraniční službě přitom neobsahují žádné zvláštní ustanovení, které by zakládalo pravomoc služebního orgánu k rozhodování o nároku pozůstalé osoby na odškodnění za úmrtí státního zaměstnance.

[17] Obvodní soud tedy neposoudil otázku svojí pravomoci správně, pokud na ni aplikoval starší judikaturní závěry zvláštního senátu, týkající se rozhraničení pravomoci mezi služebním funkcionářem na straně jedné a soudem na straně druhé ohledně újmy způsobené v rámci služebního poměru, a toho, zda takovou újmu lze uplatnit dle zákona č. 82/1998 Sb. Nadto, usnesení zvláštního senátu čj. Konf 11/2018-16, jehož závěrů se dovolával obvodní soud, zrušil Ústavní soud nálezem ze dne 30. 6. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 1/19.

[18] Ještě významnější však je, že v nyní projednávané věci žalobkyně nepřekládá žádný titul pro odškodnění, jenž by bylo možné podřadit pod ustanovení zákona č. 82/1998 Sb. Svůj nárok naopak opírá výlučně o § 55 odst. 3 zákona o zahraniční službě. Jak uvedeno shora, k tomuto hmotněprávnímu základu však chybí „kompetenční" ustanovení zákona, které by výslovně svěřovalo rozhodování o nárocích tam vyjmenovaných do pravomoci služebního funkcionáře. (Zvláštní senát poznamenává, že nerozhoduje o nároku na náhradu újmy, ale pouze o pravomoci o něm rozhodnout, a při svém rozhodování nepředjímá rozhodnutí ve věci samé.)

[19] Situaci vhodně dokresluje i doplňující argument navrhovatele, totiž že dle § 161 zákona o státní službě (jenž se subsidiárně uplatní dle § 58 odst. 1 zákona o zahraniční službě) stojí na principu jedno-osobového řízení, jehož účastníkem je buď žadatel o přijetí do služebního poměru, nebo státní zaměstnanec. Je zjevné, že žalobkyně jako pozůstalá zesnulého státního zaměstnance nesplňuje ani jedno kritérium speciálního subjektu dle § 161 zákona o státní službě.

[20] Z výše uvedených důvodů nemůže být dána pravomoc navrhovatele jako služebního (správního) orgánu a je naopak dána obecná pravomoc soudu rozhodovat v občanském soudním řízení spory povstalé ze soukromoprávních vztahů dle výše citovaného § 7 odst. 1 o. s. ř.

[21] Protože o nároku žalobkyně je příslušný vydat rozhodnutí soud, rozhodl zvláštní senát podle § 5 odst. 1 zákona o některých kompetenčních sporech tak, jak je uvedeno ve výroku I. Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona o některých kompetenčních sporech současně zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Zvláštní senát proto výrokem II zrušil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 3. 9. 2021, čj. 39 C 142/2021-11.

[22] Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona o některých kompetenčních sporech závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 23. června 2022

pokračování

Mgr. Radovan Havelec
předseda zvláštního senátu